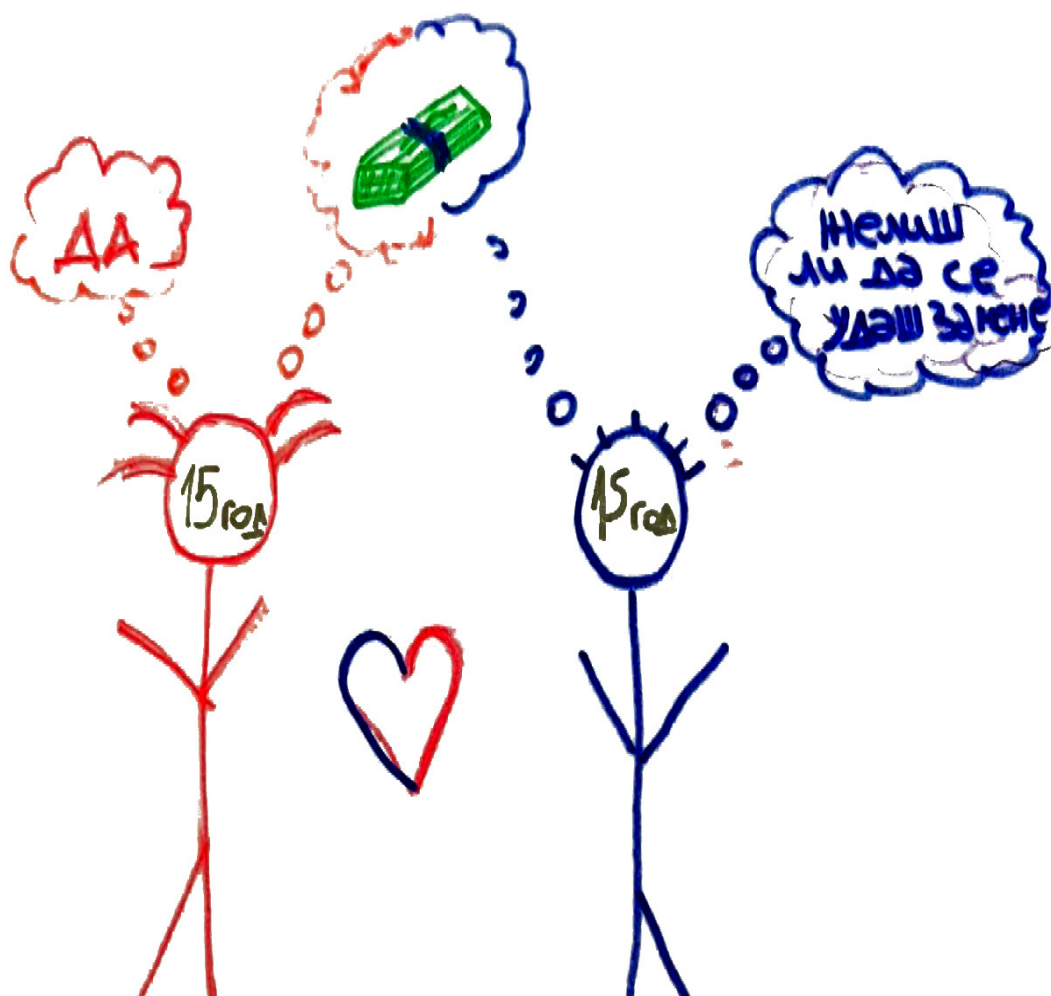

Predlog praktične politike

Prevenција i sprečavanje dečjih i ranih brakova u Obrenovcu

СТОП ДЕЧИЈЕМ БРАКУ!

1. UVOD

Iako se učestalost dečjih i ranih brakova u Obrenovcu značajno smanjila, problem i dalje postoji, naročito tokom prelaznog perioda između završetka osnovne škole i upisa u srednju školu. Obrazovanje, dostupnost informacija i savremeni stil života značajno smanjuju učestalost ovih brakova. Međutim, ostaju kritični izazovi u pogledu edukacije dece i roditelja, evidencija rizika i praćenja dece tokom rizičnih perioda i koordinisanog reagovanja institucija. Potrebna je koordinisana akcija škola, centra za socijalni rad, policije, tužilaštva, zdravstvenih ustanova, lokalnih NVO, romskih aktivista i drugih relevantnih lokalnih aktera, sa proaktivnim radom u zajednici. Cilj ovog dokumenta je da predloži politike i konkretne akcije za sprečavanje i prevenciju dečjih i ranih brakova u lokalnoj zajednici.

2. Analiza situacije

2.1. Trenutno stanje

- Rani i dečji brakovi se danas ređe karakterišu kao otvoreno prinudni, ali i dalje se dešavaju među adolescentima, najčešće pod uticajem porodičnih očekivanja, običaja i normi koje mogu predstavljati oblik prikrivene prisile.
- Ugovoreni brakovi su se najduže zadržali među pripadnicima dijaspore.
- Deca koja stupaju u brak ili vanbračnu zajednicu uglavnom su vršnjaci.
- Ključni faktori koji su doprineli smanjenju dečjih/ranih brakova su: veći obuhvat obrazovanjem, savremeni način života, dostupnost tehnologije i informacija, kao i aktivnije učešće lokalnih aktera u prevenciji i osnaživanju mladih.

2.2. Kritični periodi

- Najveći rizik je tokom prelaznog perioda između završetka osnovne škole i upisa u srednju školu (letnji raspust).
- Ovo je period kada su deca bez nadzora institucija i mogu stupiti u dečje/rane brakove, često iz ljubavi ili običaja.

2.3. Edukacija i medijski uticaj

- Aktivnosti lokalnog romskog radija, radionice Romskog kulturnog centra i romskih aktivista pomažu u informisanju i osnaživanju mladih.
- Uključivanje roditelja i zajednice ključno je za promenu stavova prema ranim brakovima.

3. Uloga institucija

INSTITUCIJA	ULOGA
Škole	Uključivanje prevencije dečjih, ranih i prinudnih brakova u Godišnji program rada škole; praćenje učenika u kritičnim periodima; organizacija radionica i predavanja; blagovremene prijave izostanaka dece iz škole centru za socijalni rad.
Centar za socijalni rad	Praćenje porodica u riziku; pružanje direktne podrške i savetovanja; učestvovanje u timovima za hitne intervencije; koordinacija sa policijom, tužilaštvom i školama.
Policija i tužilaštvo	Reagovanje u slučajevima (pokušaja) rane udaje/ženidbe ili prinudnih brakova; podrška Centru za socijalni rad i Mobilnom timu za inkluziju Roma; zaštita dece.
Zdravstvene ustanove	Savetovanje roditelja i dece o reproduktivnom zdravlju; angažovanje zdravstvenih medijatorki; podrška u slučajevima trudnoće maloletnica.
Nacionalna služba za zapošljavanje	Održavanje radionica u srednjim školama u Obrenovcu o traženju posla, pisanju CV-a i o razvoju karijere.
Lokalne NVO i romski aktivisti	Organizacija edukativnih radionica i tribina; medijska podrška kroz lokalni radio; osnaživanje mladih, ali i roditelja kroz kampanje podizanja svesti o štetnosti i posledicama dečjih brakova.
Lokalna samouprava	Podrška projektima i mobilnim timovima; praćenje evidencije; obezbeđivanje resursa i koordinacija svih relevantnih institucija.

5. Preporuke za promenu politika i akcije

5.1. Edukacija u školama

- Uvesti prevenciju ranih, dečjih i prinudnih brakova u Godišnji program rada svih škola.
- Program bi trebalo da obuhvati učenike od 5. do 8. razreda, posebno u mešanim sredinama, bez segregacije po nacionalnosti ili polu.
- Uključiti sve učenike, ne samo romsku decu i devojčice, jer je problem šire društveno relevantan.
- Povezati program sa priručnikom pilot projekta „Zdrave životne navike“.

5.2. Kritični periodi

- Evidentirati i pratiti decu u riziku, koja završavaju osnovnu školu, tokom letnjeg raspusta, do upisa u srednju školu.
- Kreirati lokalni sistem praćenja i evidencije, kako bi se deca rizičnog uzrasta i ponašanja, kao i njihove porodice identifikovale i uključile u preventivne programe.

5.3. Reagovanje nadležnih institucija

- Formirati tim za hitne intervencije u slučaju prijave (rizika) rane udaje/ženidbe ili trudnoće, sa predstavnicima škole, centra za socijalni rad, policije, tužilaštva i drugih relevantnih institucija.
- Reagovati u roku od 24 sata kako bi se sprečio odlazak dece u druge države ili ulazak u rizične situacije.

5.4. Edukacija zajednice

- Sprovoditi rad sa roditeljima i odraslima u romskim naseljima, fokusiran na prevenciju rane udaje/ženidbe.
- Promovisati pomeranje granice stupanja u brak sa 15/16 godina na barem 18/19 godina, odnosno do završetka srednje škole.
- Osnažiti devojčice da završavaju srednju školu pre braka.
- Uvesti Program mentorsko–vršnjačke podrške za devojčice u riziku, kroz mrežu mladih mentora/mentorki - lokalnih srednjoškolki i studentkinja romske i neromske zajednice koje bi, kroz grupne sesije u školama i kroz zajedničke posete kulturnim sadržajima (edukativne radionice, biblioteka, klubovi za mlade i sl.), pomagale devojčicama da izgrade lične planove za školovanje i karijeru, sa posebnim fokusom na devojčice koje izlaze iz osnovne škole.
- Karijerno savetovanje, ekonomsko osnaživanje mladih, a naročito mladih devojaka, kao i predstavljanje uspešnih primera može značajno uticati na prevenciju dečjih/ranih brakova.

5.5. Minimalni trošak – maksimalni efekat

- Aktivnosti se mogu sprovesti kroz postojeće školske programe, lokalne NVO i medijske kanale.
- Fokus je na edukaciji, koordinaciji i proaktivnom delovanju, uz korišćenje postojećih zakonskih okvira.

6. ZAKLJUČAK

Prevencija dečjih i ranih brakova u Obrenovcu zahteva sistemsku koordinaciju, proaktivni rad u zajednici i edukaciju dece i roditelja. Kroz mobilne timove, hitne intervencije, kontinuirane radionice i uključivanje svih relevantnih institucija, moguće je značajno smanjiti učestalost ranih, dečjih i prinudnih brakova, osigurati obrazovanje dece i pružiti sigurnije okruženje, naročito za devojčice.

Ova publikacija je nastala u okviru projekta „Podrška prevenciji i eliminaciji dečjih brakova u Gradskoj opštini Obrenovac“, čije aktivnosti realizuje NVO Praxis u sklopu šireg projekta „Prava deteta su ljudska prava“, koji podržava Delegacija Evropske unije u Srbiji, a sprovodi Užički centar za prava deteta. Za sadržaj ove publikacije isključivu odgovornost snosi autor i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stavove Evropske unije i Užičkog centra za prava deteta.

НО МОЈ ДА СЕ ВЕРИШ

ДОК НЕ ПОРАДИТЕШ